

DOMMERBETÆNKNING

FREMTIDENS BOLIG

September 2022.

Arkitekt Halldor Gunnløgssons Fond

**Offentliggørelse af arkitektkonkurrence for studerende ved
Arkitektskolen Aarhus og Det Kongelige Akademi.**

27. september 2022

HG Dommerbetænkning, overordnet

“Someday I am going to own a few feet of earth somewhere and put a house over it. Just one big room will do, with a stove and a basin of water, a huge desk, a bookcase and an easel. Then life can go rolling by, and what floats in through my door will be sufficient for me.”

Henry Miller

Det er en meget smuk formulering, her af en amerikansk forfatter, ikke af en arkitekt. Louis Kahn er eller var en af de store arkitekter, og formulerede i sin fantastiske bog, *Silence and Light*, noget ligeså smukt, dog mere abstrakt og overordnet: "I like beginnings".

Skal nok skåne jer for at starte ved Big Bang, som bekendt 13,7 mia. år siden. Ligesom bålet et vigtigt punkt, men vil her nøjes med at spole nogle få år tilbage til de store folkevandrings tid. Punktet har altid været vigtigt. Som samlingspunkt. Socialt og fysisk, i tusinder af år har det været bålet man samlede omkring. Det er det stadigvæk, nu kaldet pejsen som omdrejningspunkt i mange boliger.

I synes måske ikke det tidsmæssigt er særligt nærværende og aktuelt, men....

Ca. 5000 års bosættelsens vilkår perspektiverer, også set med aktuelle klimamæssige, bæredygtige briller, :

- Summererne og ægypterne lavede på det tidspunkt boliger af ler, tilsat hakket strå, lagt i træforme og tørret i solen. Råmaterialet var lige udenfor, murstenen som bygningskomponent var skabt, i rel. t. bæredygtighed gratis. Murstenen underlægges nu streng miljømæssig dokumentation.
- Eskimoerne lavede bolig af sneblokke og sælskind. Råmaterialet var lige udenfor, byggemetoden var i rel. t. bæredygtighed gratis. Den smelter nu.
- De nordamerikanske indianere lavede bolig, tippet, af hud, bissonoksens. Råmaterialet var gående lige udenfor, i rel. t. bæredygtighed gratis. De er stort set uddøde.
- På de nordlige breddegrader byggede vi træhuse. Råmaterialet groede lige udenfor. Det må afh.t. CO2 regnskab og biodiversitet ikke mere anvendes i uhemmet omfang.

Alle eksempler for de enkelte befolkningsgrupper er naturskabte, umiddelbart tilgængelige, og som gør de enkelte samfund selvforsynende, bæredygtige, økologisk omkostningsfrie – lang tid inden begrebet overhovedet blev formuleret i den civiliserede verden.

I dag transporterer vi stålprofiler, portugisisk marmor til Kina for billigt at blive skåret ud, sejlet tilbage til brug på fx Oslo operaen, vi fortærer amerikansk og australsk rødvin, mexikanske avocadoer, osv transporteret fra den modsatte side af kloden. Maersk er ikke umærkeligt, med et overskud sidste år på ca 275 mia. kr., åben og forstående overfor global udveksling.

Tilbage til konkurrencen.

Louis Kahn igen: "Form is what, design is how", dvs. hans begreb "Form" er i den her sammenhæng vigtigere og før det andet begreb 'Design'.

Nu er vi ved at nærme os sagens kerne. Hvad vil det sige *at bo godt*? Programmets egentlige og væsentligste efterlysning. "Form" har stort set ingen af jer defineret, kun anden del af Louis Kahns begreb, "Design". Men det kan ikke stå alene, uden forudsætninger.

Man må i enhver arkitekt opgave spørge sig selv: hvad er det, sagen her drejer sig om? At bo godt.

For Halldor Gunnløgsson var det at omgive sig kun med det mest nødvendige for et godt liv: vigtigst var hans elskede, Lillemor, kontakten med den omgivende natur, og inde i huset smukke nødvendigheder – for madlavning, badning, læsning, tegning, søvn. Ingen ekstra værelser til gæster eller børn, som måtte sove på henhv. hotel eller på gulvet. Jeg nød selv det privilegium at måtte sove på sofaen. Men den var også tegnet af Poul Kjærholm.... Dette enkle liv tegnede Halldor Gunnløgsson en ramme om, som han og Lillemor flyttede ind i 1958, et hus som hele Verden valfarter til for at se. Pejsen, ildstedet som hos indianerne, eskimoerne, huleboerne, punktet nagler stadig boligen fast, samtidig med det åbne, flydende rumforløb. Og netop derfor.

Meningen med det hele, altså dagligdagen for stedets beboere, er der meget få konkurrencedeltagere der rigtig har beskæftiget sig med. Og set i samspil med stedets landskabelige sammenhænge og

foræring, her konkret parken og inddragelse af den som rekreativt motiv, som en integreret del af boligen. Det bør være en oplagt mulighed og kvalitet her.

Nok om alle disse fagligt sure opstød.

Derfor ingen 1. præmie, men 3 ligeværdige tildelinger, trods fraværet af Louis Kahns "Form" - altså begrebet, hvad vil det sige 'at bo godt', konkurrencens væsentlige overskrift.

I nogle projekter peges på en vis stillingtagen, bare ikke som *arkitektonisk syntese*, som er fagets vigtigste og eneste berettigelse for os som arkitekter. Hvis vi ikke gør det, sker det ikke, ingen andre gør det. Mange kan skrue et hus sammen på en fornuftig, rationel måde, både hvad angår byggeteknik, recykling, økologi, funktion, økonomi, osv.

Men det skal resultere i et samlet kunstnerisk udsagn.

Halldor Gunnløgsson som professor på Kunstakademiets Arkitektskole sagde ved flere gennemgange: "Der er jo ikke sket spor siden sidst. Det kan vi ikke bruge tid på".

Det har vi i fonden selvretfærdigt så gjort alligevel.

1950'erne udgjorde dansk boligbyggeris uovertrufne guldalder. Fantastiske eksempler vi alle kan bygge videre på. Sådan er faget som udvikling - og kulturen generelt. Vi står på skuldrene af hinanden.

Opgaven var i henh. t. programmet at pege på videre retninger og i måder at bo på. Den opgave er selvsagt ikke let. Kan skyldes en form for præstationsangst hos os alle. Alting er jo allerede anvist.

Det viste sig også at være meget svært. En vanskelig opgave at besvare i ord og streg. Nok også fordi vi alle er opfostret med vore egne forældres måde at gøre tingene på – altså vi bærer på mange fordomme.

I forlængelse af det kommer så den traditionelle, overfladiske medie-jargon om boligmarkedet, hvor tilgangen er 'hvad folk vil ha': designerkøkken, lækre bad, sove-, børneværelser, store sten, rislende kilder og siv som japansk haveanlæg, osv, osv.

I en anden skala: Klodens befolkning nærmer sig 8 mia., ca. det dobbelte af hvad den kan bære.

Mennesket er den skyldige i klodens åndenød. Vi reproducerer os selv i overtal.

Det er spørgsmålet om mos, tang og halm som p.t. hypede byggeteknik kan redde os ud af situationen, som flere forslag læner sig op ad.

– eller for den sags skyld FN's verdensmål, hvis de overhovedet har nogen fremtidig berettigelse.

Det at bo skal nok omdefineres, eller også skal det ikke. Det er jo opfundet, og foreløbigt har vi da taget over hovedet – og som man altid har haft, også i hulen for 15.000 år siden. Så måske er det her spørgsmål i flere henseender irrelevant.

Tak fordi I deltog i konkurrencen. Næste år kommer der en ny mulighed. Prøv igen.

Ingen har sagt det skulle være nemt. Derfor udskrev fonden konkurrencen.

Og Peer, tak for det vanskelige spørgsmål.

Udstilling åben i morgen onsdag d. 28. fra kl. 11-15 og torsdag d. 29. kl. 11-13

Afhentning af materiale torsdag d. 29. kl. 13-14.

Arkitekt Halldor Gunnløgssons bestyrelse

PRÆMIEREDE FORSLAG

2. PRÆMIE

30.000 kr.

Forslag 04910

Udarbejdet af: Magnus Johan Storgaard

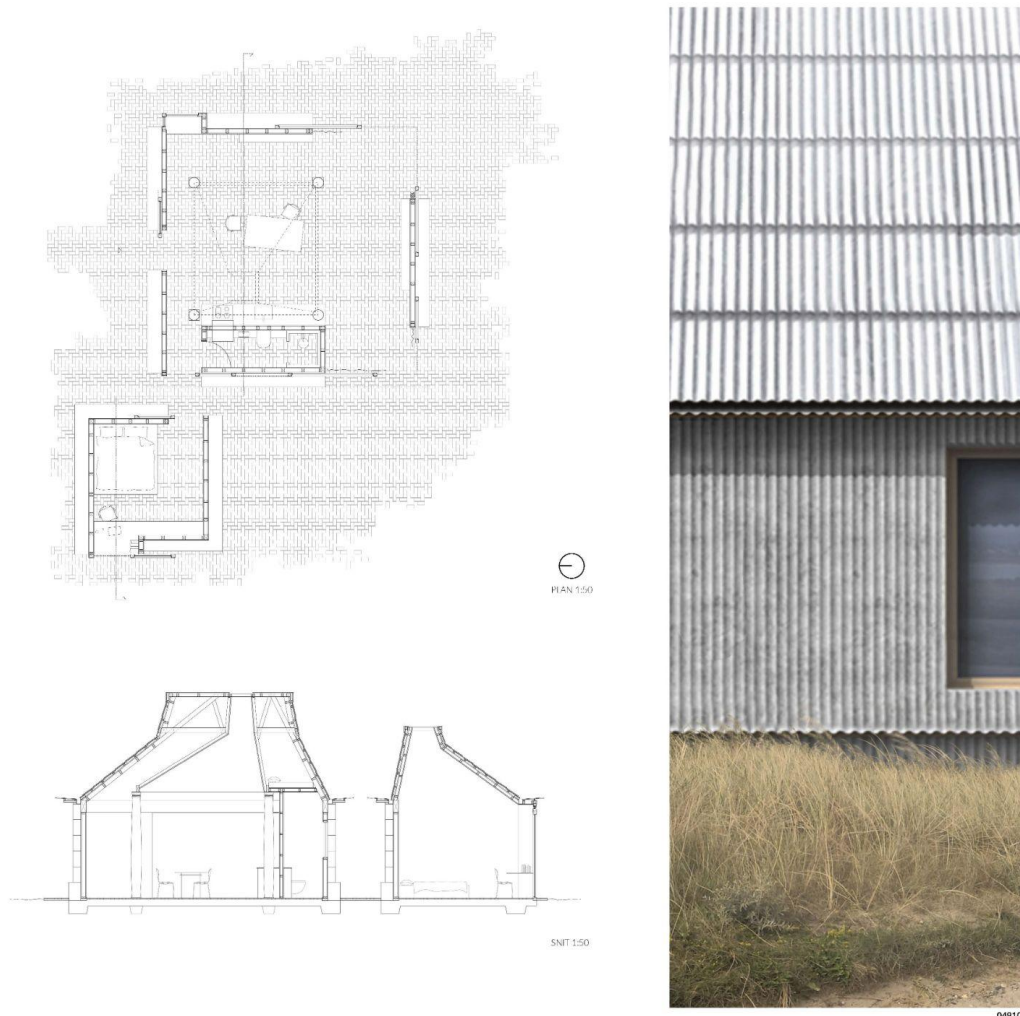
Levefællesskabet Sommerivaparken

Forslaget 'Levefællesskabet Sommerivaparken' skitserer et ønske om en fremtidig transformation af eksisterende forhold samt integration af nye producerende funktioner med særlig fokus på en tid med bæredygtighed som afgørende ressource i arkitektonisk kontekst.

I bebyggelsesplanen udpeger forslaget den eksisterende tennishal som et centralt omdrejningspunkt for at katalysere et identitetsskabende fyrtårn i form af et by-værksted. Her vil en cirkulær strategi realiseres omkring genanvendelse og upcycling af materialer. Med ønske om et imødekomende sted, der sammenfletter et nyt bysamfund, er de producerende funktioner tiltænkt udadvendte aktiver. Ved at tilegne ejerskab af de enkelte bo-enheder til fællesskabet og involvering af et byggelaug hævder projektet, at nye bevidstheder om forbrug, boform og liv kan opstå. Med en størrelse på 49 m² og mulighed for udvidelse på 10 m² tilegnes de nye boformer selvbygger-ideologien med et specifikt forslag om at genanvende bølge eternitplader fra nedrevet Minkhuse. I disse rammer skaber

mobile skydedøre flydende overgang mellem ude og inde, hvor lysets effekt gradueres fra diffust til direkte gennem forskellig udformning af åbninger mod himmel og landskab. Således genererer projektet en fleksibel minimal bolig med søjlen som rumdefinerende zoneopdeler samt mulighed for tilføjelse af mindre hybrider som fremtidig udvidelse.

Både bebyggelsesplanen og den minimale bolig er umiddelbare og letforståelige med lyskilden og søjler som en karakterfuld del af den rumlige løsning, men plancherne virker uforløste i sin bearbejdning. Det konceptuelle potentiale er tydeligt og håndterer et overordnet tværgående samspil mellem helhedsplan, boform og materiale. Samtidig er det også forslagets afsavn, idet den bymæssige helhedsstrategi og boformens interne relation fremstår som uafhængige hybrider uden den store sammenhæng til sin kontekst - land, by, skov og hav. Derfor vil en større stillingtagen til grebets indvirken i landskabet være et vigtigt arkitektonisk udsagn at formidle samt, hvordan man som én eller flere beboere integrerer sig i rum og rum imellem. Forslaget er dog et personligt udsagn, enkelt og signalerer et klart greb med synlige kvaliteter og gode muligheder for at blive foldet ud med en energisk søgen på nye veje mellem komplekse samfundsforhold og tackling af lys som arkitektonisk element.

2. PRÆMIE

30.000 kr.

Forslag 27660

Udarbejdet af: Ebba Stark

Have uden grænser.

Forslaget 'Have uden grænser. At bo med naturen. Parcelhus ved Sommarivaparken' tager udgangspunkt i børnefamilien med fokus på trygge rammer skabt i tæt relation til naturen uden traditionel afgrænsning af tilhørende grønne arealer.

I samspillet mellem det offentlige landskabelige rum og den private boform illustrerer projektet en større tilgængelighed end vanligt kendt fra de traditionelle grænsezoner mellem bebyggelsesplan og det 'at bo'.

Ved at programmere et fælleshus, et orangeri til opsamling af vand, arealer til at dyrke grøntsager og frugter, en naturlegeplads til børn samt en café, der skaber mødet mellem de lokale beboere og de øvrige indbyggere i Helsingør aktiveres funktioner, der samler og inviterer til mødet mellem familier.

Med en karakterfuld og samlende tagkonstruktion skaber den enkelte boform en funktionel opdeling mellem fællesrummet i hjertet af bygningskroppen og fire omkringliggende mindre volumener, hvor der er mulighed for at trække sig tilbage. Med et areal på 110 m² fremstår bygningsvolumenerne i sin helhed i sorte nuancer med tagflader af tagpap og facader med træbeklædning. Tagkonstruktionens karakteristiske udhæng og de fire terrasser på alle boligens sider fungerer som et konstruktivt filter mellem den offentlige og private zone.

Gennem en umiddelbar og troværdig formidling tegnes et imødekomende løsningsforslag med flydende grænsezoner defineret af det landskabelige rum i samspil med bo-formen. Men med vor tids bæredygtige bevidsthed udebliver en egentlig belysning af, hvordan fremtidens bolig og materialitet er med til at lede arkitekturen på nye veje. Nye løsninger og betydninger der netop ved at udfordre de komplekse samfundsforhold i dagens uigennemskuelige samfundsstrukturer kan skabe andre svar, der på fantasifuld og kunstnerisk vis flytter boligens traditionsbårne doktriner i arkitekturen. Fra det globale til det lokale, fra helheden til delen fører forslaget os metodisk gennem en fortælling mellem ude og inde med synlige og realistiske kvaliteter, der dog efterlyser modet til at håndtere traditionen mod en fornyelse.

2. PRÆMIE

30.000 kr.

Forslag 84870

Udarbejdet af: Mads Buus Sørensen og Max Ferdinand Thomsen

84870

Forslaget '84870' formidles hovedsageligt gennem sin bebyggelsesplan, der med et cirkulært og geometrisk udgangspunkt genererer familieboliger, som sammensat i klynger er omkranset af og sammenflettet med et naturligt integreret landskab.

Med inspiration fra de maritime træk inddraget fra området skibe, sejl og bølger illustrerer forslaget en bebyggelsesplan, der i en samhörig vekselvirkning både åbner og lukker sig for de omkringliggende temaer - land, by, strand og hav. I cirkulære anslag drager bebyggelsesplanen nytte af den cirkulære geometri, der på sin måde er uden retning. Men ved at fortolke de cirkulære muligheder opnår forslaget en rytme, repetition og komposition, der balancerer og nuancerer relation og inddragelse af landskab, boligklynger og boligenheder. Selve enheden, der veksler mellem 90-120 m², repræsenterer et traditionelt løsningsforslag med en tidstypisk fordelingsgang med dertilhørende adgang til de enkelte rum, der endeligt munder ud i et åbent fællesareal. Der er også tiltænkt fælleshuse som sammenbindende led for større sociale arrangementer. På de langsgående sider af

bo-enhederne træder solide lineære hvide vægge i karakter, der er med til at generere retning og samtidig definerer større vinduesåbninger i begge ender. Åbningerne trækker landskabet ind i boligen og bliver en vigtig del af rummenes stemning. Således inddrages lyset fra tre retninger, der aktiveres fra hver ende i grundplanen og i samspil med et centreret ovenlys.

Forslaget introducerer en fremtidig bebyggelsesplan med et overbevisende greb, der på subtil vis formår at simplificere den komplekse problematik 'Et godt sted at bo'. Den overordnede strategi formidles med et kunstnerisk greb, der aktiverer og favner den alsidige kontekst og funktion en bebyggelsesplan afkræver til fremtidens diversitet og samfund. Trods dette modige udgangspunkt løsriver boligens planløsning og udformning sig totalt fra bebyggelsesplanens intention, mod og styrke. I stedet søger boformen et færdigt resultat, der forankrer sig i det traditionsbårne sprog og derfor ikke formår at leve op til sin modsat dragende bebyggelsesplan, der på særlig vis leder os i nye retninger.

